Florin STĂNESCU

Universitatea „1 Decembrie 1918“ din Alba Iulia, Facultatea de Istorie şi Filologie
"1st December 1918" University of Alba Iulia, Faculty of History and Philology

Tollan – Xicocotitlan (Tula). Capitala toltecilor (II)

Tollan - Xicocotitlan (Tula). The Toltecs' Capital (II)

The fall of Teotihuacan, around 750 AD, led to a period of belligerence and separation in the entire central Mexico. A number of large and impressive citadels, protected by walls, were built at Xocicalco in Morales, Cholula in Puebla, Tula in Hidalgo, Cacaxtla or Teotenango. These cities reached a stage of high development between the years 750 and 950 AD – during the so called period of Epi-classic – after which they were abandoned, on grounds which are still debated by specialists. During the next stage, the so called Early Post-classic, between 950 – 1150 AD, Tula or Tollan, could have claimed, by means of length and power, the right as successor of the great Teotihuacan. The modern interpretations concerning the role of Tollan in the history of Mesoamerica, strike the contradictions between the historical recordings on the fortress and the archaeological discoveries. The paper presents the Ceremonial Centre, with its large pyramids, with the ball courts, or the "Atlantes" statues, as well as the controversies on the potential Toltec influences that go as far as Chichen Itza, in Yucatán.

Keywords: Tula, Tollan, Atlantes, Atlatl, Quetzalcoatl, Toltec, Ball Court Pelota, Pyramide, Morning Star

Institution's address: str. N. Iorga, nr. 11-13, Alba Iulia, România, tel:+40-0258-811412, fax:+40-0258-806260, e-mail: *secretariat_istorie@uab.ro*

Personal e-mail: *smzfls@yahoo.com*

B. CLĂDIREA ATLANŢILOR, PIRAMIDA B, SAU A LUI TLAHUIZCALPANTECUHTLI[1].

Această structură, cea mai cunoscută dintre edificiile din Tula Grande şi considerată a fi unul din cele mai importante edificii sacre ale oraşului, este localizată în partea nordică a pieţei. In faţa acesteia se află un portic mare, cu un mare număr de coloane,întreg ansamblul având o asemănare izbitoare cu un alt complex de acelasi tip, situat la mare distanţă, în Yucatan, la Chichen – Itza. Structura era iniţial acoperită cu panouri de piatră reprezentând păsări devorând inimi din care cad picături de sânge, precum şi jaguari şi coioţi, unii purtând zgărzi în jurul gâtului.

Este formată dintr-o piramidă în cinci trepte, pe a cărei platformă superioară se află astăzi sculpturile cunoscute sub numele de "Atlanţii din Tula". Mare parte dintre acestea, au fost descoperite în partea de nord a piramidei, în timpul cercetărilor echipei conduse de Jorge Acosta, in anul 1941. După reconstruirea unora dintre treptele distruse ale piramidei, precum şi a scării principale, sculpturile au fost plasate pe platforma superioara a acesteia. Datorita faptului că erau realizate din segmente cu *canelura şi cep,* reconstituirea s-a realizat prin introducerea cepului segmentului inferior în gaura piesei care urma sa fie montată deasupra.

Fig. 3 Ansamblul statuilor Atlanţilor. Prima din stânga este o replică, originalul fiind în prezent la Muzeul Naţional de Antropologie din Mexico City. Fotografia autorului.

Atlanţii reprezintă războinici tolteci. În mâna dreapta poartă un „atlatl" sau propulsor de sulițe iar în cealaltă, o legătură de săgeţi, o pungă cu copal, cât şi o arma curbă, tipică reprezentărilor războinicilor tolteci. Pe piept au o platoşă sub forma unui fluture stilizat, emblema toltecă; ca veşminte poartă fuste scurte cu o

curea enormă înnodată în față. În spate poartă un disc solar. Trei din statuile atlanților sunt originale, pe când cel din stânga este o copie, al cărui original se află la Muzeul Național de Antropologie din capitala Mexico City.

Unele cercetări au identificat la personajele pilaștrilor asemănări cu Quetzalcoatl; se mai pot observa aici și imaginile a ceea ce par a fi niște crocodili (cipactli). Statuile Atlanților privesc spre sud. De altfel și alte elemente arhitectonico – iconografice pun acest edificiu în legătură cu cultul lui Quetzalcoatl.

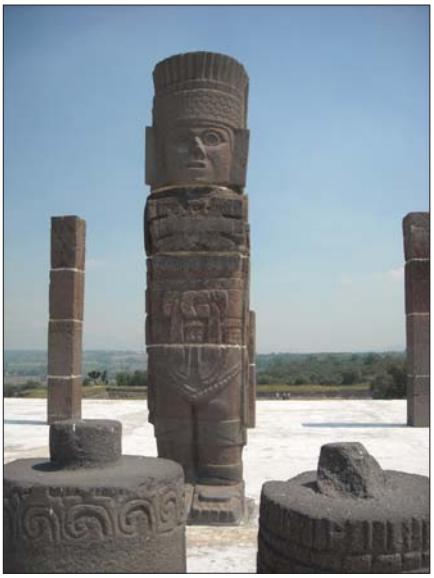

Fig. 4. Tula, piramida "B", enorma statuie a unui Atlant. În prim plan se pot observa elementele de îmbinare de tip "cep" ale coloanelor. Fotografia autorului

C. MAREA PIRAMIDĂ, CLĂDIREA PRINCIPALĂ SAU TEMPLUL.*

Considerată ca principalul edificiu religios al orașului, marea piramidă limitează piața în partea de est. Fațada sa principală este orientată astronomic spre vest, la fel ca la principalele temple din Tenochtitlan, Tlatelolco, Xocicalco sau ca la Piramida Soarelui din Teotihuacan. A fost descoperită în condiții improprii unei reconstrucții, și din acest motiv a fost refacută doar parțial. Foarte probabil a fost fațetată cu pietre sculptate, de același tip cu cele de la clădirea atlanților.

Săpăturile arheologului Jorje R. Acosta au arătat că, foarte probabil, piramida a fost obiectul unei distrugeri deliberate, puțin inainte de abandonarea locului, spre finele secolului XII A.D.

Tot atunci, Acosta a descoperit aici o lespede pe care era reprezentată planeta Venus, în mod cert relaționată cu cultul lui Quetzalcoatl ca Tlahuizcalpantecutli, „Senior al stelei de dimineață".

Fig. 5. Marea piramidă, vedere spre sud. Lângă scări, ruinele unui mic templu aztec. Fotografia autorului.

D. PALATUL ARS SAU DE FUNINGINE.

Este constituit dintr-un complex de trei curți interioare înconjurate de coloane, banchete și altare, fiind separat de piramida atlanților printr-un pasaj. Impreună cu acesta, închide piața în partea de nord. Desi este considerat palat, este posibil să nu fi fost destinat locuirii, ci mai degrabă ar fi fi putut funcționa ca o clădire administrativă, sală de consiliu – loc de reuniuni a principalelor personaje ale orașului, sau chiar ca o eventuală piață. Asemănarea ansamblului de aici cu "Templo de los Guerreros de Chichén Itzá", Templul Războinicilor de la Chichen-Itza, a fost subliniată de către toți cercetătorii civilizațiilor precolumbiene.

Fig. 6. Ansamblul de nord al acropolei de la Tula – Tollan, cu Piramida Atlanților și cu cele trei curți cu coloane ale Palatului Ars. Vedere de pe platforma superioară a Marii Piramide. Fotografia autorului.

În părțile de nord și de sud ale sălii centrale s-au descoperit resturile unor banchete decorate cu procesiuni de personaje, similare cu cele reprezentate pe sud-estul piramidei „B". În curtea principală interioară a acestui complex s-a descoperit un Chac-Mool. Acest tip de sculptură este caracteristic atât pentru Tula, cât și pentru Chichén Itzá.

Fig. 7. Sculptura de tip „*chac-mool*" de la Tula. Capul monumentului lipseşte; în mod normal el ar fi fost întors spre privitor. În plan secund, se pot observa banchetele cu procesiuni de personaje. Fotografia autorului.

Acest tip de statui aparţin unui personaj culcat pe spate, cu genunchii şi capul ridicate, al cărui pântec susţine un vas în care erau, fără îndoială, puse ofrandele. Capul este întors în mod neobişnuit într-o parte. Figura a fost interpretată îndeosebi ca aparţinând unui transportator al ofrandei către zeul în discuţie.

E. JOCUL DE PELOTĂ NUMĂRUL 2.

Şi această structură, care limitează piaţa în partea vestică, a fost descoperita, în perioada anilor 1968 – 1970, într-o stare avansată de degradare. Este de dimensiuni foarte mari, asemănătoare cu cele ale terenului de pelotă de la Chichen-Itza, din Yucatan. S-au păstrat şi resturile unui inel, din cele două ale oricărui teren de pelotă, inel prin care trebuia introdusă mingea pusă în joc După decăderea Tulei, aztecii au adus o serie de modificări ale structurii iniţiale şi au construit un teren de joc mai mic. Altarul de pe faţada dinspre piaţă, este probabil că a fost folosit pentru ritualurile premergătoare jocului.

F. TZOMPANTLI.

Tzompantli, sau "palatul craniilor", este amplasat în interiorul pieţei şi în faţa Terenului de Pelotă 2. Este probabil de origine aztecă. Descoperirea aici a unor fragmente de cutii craniene îndreptăţeşte presupunerea ca este vorba de un tzompantli. Acest tip de constructie se regăseşte şi în alte zone ale Mesoamericii, respectiv la Chichen-Itza sau în Templu Mayor din Tenocititlan, actualul Mexico City. Era folosit pentru expunerea craniilor celor supuşi unor execuţii rituale, fie a unor prizonieri de război, fie conform altor surse, a invinşilor de la jocurile de pelotă. Acest fapt ar explica şi prezenţa acestor tzompantli în preajma terenurilor pentru acest tip de joc.

Fig. 8. Vedere spre vest a pieţei principale a acropolei. Terenul pentru „Jocul de Pelota 2", iar în faţa acestuia templul „Tzompantli". Fotografia autorului.

H. ALTARUL.

Considerat iniţial ca fiind un mormânt, altarul din centrul pieţei, săpat în ultimul secol de către D. Charnay, prezintă două perioade distincte de construcţie. Latura platformei originale măsoară 8,50m. Este foarte asemănător cu „Templul Vulturilor" din Chichén Itzá, la care se pot observa certe influienţe toltece.

J. PALATUL.

Colina, neexploarată încă, dar care a primit acest nume datorită anumitor detalii specifice, este amplasată în partea estică a căii de acces în piaţă şi imediat la sud de clădirea principală – marea piramidă. Actualmente este considerată ca fiind singura structură din zona ceremonială care ar fi putut servi ca sediu şi locuinţe pentru înalţii preoţi sau conducători.

MULŢUMIRI:
Autorul adresează şi pe această cale călduroasele sale mulţumiri Dlui Prof. dr. Luis Barba Pingaron, Secretarul Academic al Institutului de Investigaţii Antropologice al Universităţii Naţionale Autonome a Mexicului, precum şi Dlui. Lic. Felipe Sanchez, pentru sprijinul deosebit acordat in timpul cercetărilor efectuate în zona Altiplanului Central din Mexic, în toamna anului 2008.

Note:

1. „*Señor de la Estrella del Alba", Seniorul stelei de dimineaţă, respectiv planeta Venus.*
* Arheologul Jorge R. Acosta a numit-o Clădirea C sau Marea piramidă.

Bibliography:

1. García Cubas, Antonio, *Ruinas de la antigua Tollan / Ruins of the ancient Tollan,* Revista Societăţii Mexicane de Geografie şi Statistică, ediţia a III-a, 1873, Mexic
2. Sahagún, Fray Bernardino, *Istoria generală a lucrurilor din Noua Spanie / General history of things in New Spain*, vol. II, pag. 184, ediţia Porrúa, 1956, Mexic.
3. Smith, E., Michael, *The Aztecs*, Blackwell Publishing, United Kingdom, 2003.
Coe, D., Michael, Koontz, R., *Mexico, from the Olmecs to the Aztecs*, Thames & Hudson, London, 2003.
4. Suarez, Augustin, *Zona Arqueologica Tula / The Tula archaeological area*, Museo de sitio Jorge R. Acosta, Tula Alende, 2006.